

JUMHURIYYAR MISRA TA LARABAWA

√ Muharram, ١٤٤١

MA'AIKATAR ADDININ MUSULUNCI

√ Satumba, ٢٠١٩

(١)

**DAGA CIKIN DARUSSAN HIJIRAR ANNABI AKWAI:
GINA SABUWAR DAULA**

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, wanda a cikin littafinsa mai girma yake cewa: ((Lallai waƙanda suka yi imani na gaskiya, imanin da ya kai su ga yin Hijira domin taimakon addini da jahadi saboda ɗaukaka kalmar addini, lallai waƙannan su ne suke sauraron babban lada daga Allah, koda kuwa sun gaza a wasu wurare, domin lallai Allah mai yawan gafara ne, yana gafarta zunubai, kuma mai yawan rahama ne, yana yi wa bayinsa rahama da shiriyar da lada)). Ina shaida wa babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah shi kaɗai, ba shi da abokin tarayya, shi ne mai yawan buɗi, kuma mai cikakken sani. Ina shaida cewa lallai shugabanmu, kuma Annabinmu Muhammadu, bawan Allah ne, kuma Manzonsa, mai kyawawan ɗabi' u. Ya Ubangiji, ka yi masa salati da tsira, da albarka, shi da Alayensa da Sahabbansa, masu fararen gaɓoɓin alwalla a ranar alkiyama, da duk waƙanda suka bi tafarkinsu da kyautatawa har zuwa ranar sakamako.

Bayan haka:

Lallai Hijirar Sayyiduna RasululLahi (SallalLahu alaiHi wa sallam) daga garin Makka zuwa Madina wani babban abu ne da ya kawo sauyi a tarihin ɗan Adam a doron kasa, muna matuƙar bukatar mu amfana da dukan ma'anonin da take kunshe da su wajen cigaban al'umma, da gina kyakkyawar

(۲)

rayuwa, lallai Hijira tamkar wani madambaci ne da ya rarrabe tsakanin gaskiya da karya, kuma sauyi ne mai ma'ana wajen gina kasa akan tobulan adalci da daidaito da 'yancin yin addini, da kiyaye karamar dan Adam, da kuma dasa fahimtar zaman lafiya da rayuwar tare, da kuma samun dangantaka mai kyau tsakanin al'ummomin da suke rayuwa a kasa daya, da kuma bayar da cikakkiyar gudummuwa wajen samar da tattalin arziki mai karfi ta kowace hanya, lallai Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya gina daula akan wasu ginshikai masu karfi, muhimmai daga cikin sun hada da:

Gina Masallaci: Lallai farkon aikin da Annabi Muhammadu (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya fara da shi bayan ya isa garin Madina, shi ne gina Masallaci; domin dangantakar bawa da mahaliccinsa shi ne ginshikin komai, ingantaccen sifantuwa da addini shi ne muhimmin dalili na samar da nagartaccen mutumin da yake gina kasa, ba mai rusawa ba, yake kuma raya doron kasa ba mai lalata ba, gwargwadon kauce wa nagartaccen karantarwar addini, ko yi masa mummunan fahimta gwargwadon samun kafa mai muni a cikin al'umma, haka ma Masallaci yana da saiko na ilimi, da na zamantakewa da suke kara tabbatar da kyawawan dabi'u a rayuwa, da kuma bayar da gudummuwa wajen hidimta wa al'umma.

Gina tattalin arziki: Lallai tattalin arziki mai karfi muhimmin jigo ne cikin jiga-jigan daula, ginshiki ne mai karfi da kasa ba za ta iya gina komai ba idan babu shi, da karfin tattalin arziki ne kashashe suke iya sauke nauyinsu na cikin-gida

(۳)

da na waje, suke kuma iya samar da nagartacciyar rayuwa ga 'yan kasa, a duk sanda tattalin arzikinsa ya yi rauni, to kuwa talauci da cututtuka, da rashin tabbas a rayuwa, da karuwar matsaloli ne za su yadu, dabi'u za su gurbace, laifuffuka za su yawaita, kuma hakan zai zamo wata dama ce ga makiya da suke jiran kowace irin dama, domin su yi amfani da ita wajen durkumar da kasa, da jefa ta cikin rudani da rikicin da ba su da iyaka.

Saboda haka ne Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya yi aiki wajen yanda al'ummar Madina za su mallaki tattalin arziki mai karfi da zai ba su daman biyan bukatun al'ummarsu, da kuma bai wa kawunansu kariya, da kuma tabbatar da zaman lafiya da tsaro, da raya kasa, kaman yanda addinin Musulunci ya zo da shi, a dalilin haka ne Sayyiduna RasululLahi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya samar da babbar kasuwa a garin Madina, domin ta zamo wajen samun arziki na halal ta hanyar kasuwanci, ta kuma zamo cibiya na masu sana'o'i, da samar da abubuwan bukata, wannan kasuwa da Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya samar shi ake kira da sunan "**Kasuwar al-Manakhat**", an ruwaito Hadisi daga Adā'u Bn Yasar, ya ce: Lokacin da Sayyiduna RasululLahi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya nufi samar da kasuwa a garin Madina, sai ya tafi kasuwar "Bani Kainakah", sannan ya zo kasuwar Madina ya buga wurin da kafarsa, ya ce: **(Wannan ce kasuwarku, ba za a kuntata ba)**, manyan sahabbai sun shiga cikin mabambanta hada- hadar kasuwanci, ba su lamunci su

(٤)

rayu a farkashin taimakon da yake zuwa masu daga 'yan uwansu mutanen Madina ba; an ruwaito Hadisi daga Sayyiduna Abdurrahman Bn Auf (Allah ya kara yarda da shi) ya ce: Manzon Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya hada 'yan uwantaka tsakanin Abdurrahman Bn Auf da Sa'ad Bn ar-Rabi' a lokacin da suka zo Madina, inda Sa'ad ya ce wa Abdurrahman; Ni ne na fi kowa arziki a garin Madina, zan raba dukiya ta biyu... sai ya ce: Allah ya yi maka albarka a cikin iyalanka, da dukiyarka, kawai dai ina ne kasuwa?.

Saboda lallai duk al'ummar da ba ta iya samar wa da mallakan abincinta, da tufafinta, da magangunanta, da makamanta ba, to kuwa ba ta iya mallakan komai cikin sha'aninta, ba ta da ra'ayin kanta, ba ta da wata daraja da kima, masu hikima suna cewa: **Ka kyautata wa duk wanda ka ga dama, sai ka zamo sarkinsa, ka wadatu ga barin duk wanda ka ga dama, sai ka zamo sa'ansa, ka bukaci duk wanda ka ga dama, sai ka zama bawansa.** Lallai addininmu mai daraja ya karantar da mu cewa, lallai hannu da yake a sama, yafi hannun da yake a kasa alhairi, Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Hannun sama yafi hannun kasa alhairi)**, haka ma (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Mai bayarwa shi ne a sama, mai roko kuma shi ne a kasa)**, kuma ko shakka babu, kan cewa wannan ma'anar ta game al'ummomi, da ma'aikatu, da iyalai, da daidaikun mutane a tare baki daya, babu wanda bai san muhimmancin dukiya wajen gudanar da al'amurran rayuwa, da cigaban al'umma, da samar da

(e)

hanyoyin rayuwa masu nagarta, da daukakar al'umma a matakai na cigaba ba, alhairin Allah ya kai zuwa ga Amirus Shu'ara'i, Malam Ahmad Shaukiy da yake cewa:

“Da ilimi da dukiya ne mutane suke iya gina mulkinsu, ba a taɓa gina mulki akan jahilci da talauci ba”.

Lallai Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya sanya ka'idojin da za su tsara waɗannan mu'amalolin, sai (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya kwadaitar da jama'a wajen rangwame da sauƙin kai wajen saye da sayarwa, (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Allah ya yi rahama ga mutum mai sauƙin kai wajen saye, da sayarwa, da wajen biyan bashi)**, haka ma (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya hori Musulmai da yin gaskiya da rikon amana, (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Dan kasuwa mai gaskiya kuma amintacce yana tare da Annabawa da siddikai da shahidai)**, haka ma (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya haramta boye kayan bukata zuwa su yi tsada a fito da su, (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Duk mutumin da ya boye abinci saboda ya yi tsada har na tsawon darare arba'in, to lallai ba shi ba Allah, Allah ma ba shi ba shi)**, kai hasali ma (Sallallahu alaiHi wa sallam) da kansa ne yake bin kasuwa domin sanya ido akan yanda ake saye da sayarwa, yana mai nusar da mutane zuwa ga abin da zai kawo gyara a cikin al'amurransu, an ruwaito Hadisi daga Abuhuraira (Allah ya kara yarda da shi) cewa: Manzon Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya wuce ta wani tarin abinci, sai ya shigar da

(٧)

hannunsa a ciki, sai ya ji danshi a ciki, sai (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Ya kai mai wannan abinci, mene ne kuma wannan?)**, sai ya ce: Ya Manzon Allah, ruwan sama ne ya jika shi, sai (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Ba sai ka sanya shi a sama ta yanda mutane za su gani ba?!)**, sannan (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Wanda ya yi mana algushi ba shi tare da mu).**

Yarjejeniyar Madina: Lallai Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya gina daula mai karfi bayan ya yi hijira, inda ya bayyana ginshikanta a **“Yarjejeniyar Madina”**, Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) bai tsaya kawai a hada 'yan uwantaka tsakanin mutanen da suka yi Hijira da mutanen Madina masu masaukin baki -duk da sabani da rikicin da suke tsakaninsu- ba, sai da ya kai ga gina 'yan uwantaka ta mutuntaka a wajen shata wannan yarjejeniya ta Madina, wadda ita ce mafi girman kundin tsarin rayuwar zamantakewa da dan Adam ya taɓa fitarwa a tarihin bil'adama; ta tabbatar da dukan haƙƙoƙi da wajibai ga ɗaukacin 'yan ƙasa, ta kuma shimfiɗa rayuwar zaman lafiya tsakanin ɗaukaci mazauna ƙasa, a gefe ɗaya kuma, da tsakaninsu da sauran bil'adama a duk inda suke, abin da har ya ba ta daman zama mafi girman yarjejeniya ta mutuntaka a fahimtar rayuwar tare a tarihin ɗan Adam a doron ƙasa, abin da zai tabbatar da haka shi ne : yarjejeniyar da Manzon Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya kulla tare da Yahudawan Madina, da ma wasunsu, inda ya bai wa Yahudawa dukan haƙƙoƙin da Musulmai suke da su na tsaro,

(Y)

da zaman lafiya, da 'yanci, da bayar da kariya na hadin gwiwa, a cikin muhimman dokokin wannan yarjejeniya akwai: **(Lallai Yahudawa za su rinka biyan kuɗi tare da Muminai muddin suna yaki a karkashin tuta ɗaya, kuma lallai Yahudawan Bani Auf da Muminai al'umma ce guda ɗaya, Yahudu za su yi addininsu, haka ma Musulmai za su yi addininsu, bayinsu da kawunansu duka, sai dai wanda ya yi zalunci, ko ya aikata laifi)**, a cikin dokokin akwai lamunin 'yancin yin addini, da 'yancin tsaro, da bayar da kariya na bai ɗaya wajen kalubalantar duk wanda ya nufi garin Madina da zalunci.

Haka yana nufin cewa: lallai daular Musulunci a garin Madina ta isa ɗaukacin Musulmai, da ma waɗanda ba Musulmai ba, domin duk wani haƙƙi da muke da shi, to su ma suna da shi, duk kuma wani abu da ya wajaba a kanmu, to su ma ya wajaba akansu, muddin dai sun kiyaye dokokin ƙasa waɗanda su ne suka kiyaye ɗaukacin haƙƙoƙi da wajibai, musamman haƙƙin zaman lafiya, da rashin yin ta'adi da zalunci, da rashin karya dokokin zamantakewa "**kundin tsarin mulki**" da su ne suka tsattsara dangantakar da take tsakanin ɗaukacin mutane.

Lallai rayuwar zaman lafiya tsakanin gaba ɗayan mutane wajibi ne da addini ya gindaya, tilas ne na zamantakewa da rayuwar ɗan Adam ta yau da kullum ta tabbatar, kuma hakan ba zai tabbata ba sai idan ɗaukacin 'yan ƙasa sun ji suna da haƙƙoƙi da wajibai iri ɗaya ba tare da bambanci akan addini, ko ƙabila, ko waninsu ba, Allah Maɗaukakin Sarki yana cewa:

(A)

((Babu tilas a cikin al'amarin addini, tuni gaskiya ta bambanta da karya...)).

Lallai Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) da sahabbansa sun zartar da haka a aikace, ba su tirsasa wa kowa shiga addini ba, ba kuma su taɓa rushe wa kowa Coci, ko wurin bautar Yahuduwa, ko ma kowane irin wurin bauta ba, hasali ma wuraren bauta suna da kariya ta musamman a wurin Musulmai, domin addinin Musulunci ya bayar da 'yancin yin addini ga kowa da kowa, babu wanda ya isa ya sauya wannan tsari na bambanci da sabani; domin babu wanda ya isa ya sauya abin da Allah ya so, Allah Madaukakin Sarki yana cewa: **((Da a ce Ubangijinka ya so da daukacin wafanda suke a doron kasa sun yi imani, shin kai yanzu tirsasa mutane za ka yi har sai sun yi imani?!))**, girmama akidu da haƙƙoƙi da wajibai, rukuni ne mai girma wajen kafa daula, hakan kuma yana da tasiri wajen dangantakar al'ummomin da mabambanta mazauna, kowace al'umma tana da akida da ka'idodin da take girmamawa, ta kuma wajabta wa kanta binsu, tana kuma kallonsu a marsayi mafi girma akan wafanda ba su ba, kuma tabbas addinin Musulunci ya hana mu cutar da ma'abota wasu addinai na daban da kowane irin abu da zai zama batanci ne ga abubuwan da suke bauta wa, ko ma a gare su su kansu; domin a asali addinai sun zo ne domin jin daɗin bil'adama, Allah Mai girma da daukaka yana cewa: **((Kada ku kuskura ku zagi wafanda suke bauta wa abubuwan da ba Allah ba, balle har su zagi Allah saboda rashin sani, da haka muka kawata wa kowace al'umma ayyukan da take yi, sannan a karshe dukansu za su**

(9)

koma zuwa ga Ubangijinsu, shi kuma ya ba su labarin akan abubuwan da suke aikatawa..)).

Haka ma addinin Musulunci ya sanya biyayya da kyautata maƙwabtaka a cikin zukatan mabiyansa, musamman a tsakaninsu da waƙanda ba Musulmai ba, Nassoshi da yawa sun zo sun tabbatar da haka, inda suke bayyana irin yanda ya kamata al'ummar Musulmai su rayu, Allah Maƙaukakin Sarki yana cewa: **((Allah Maƙaukakin Sarki bai hana ku yin taimakekeniya da waƙanda ba su yake ku saboda addininku ba, ba kuma su fitar da ku daga gidajenku saboda haka ba, bai hana ku kyautata masu, ku kuma yi masu adalci ba, lallai Allah yana son masu adalci..)).**

Lallai addinin Musulunci ya umurci mabiyansa da su kiyaye kyakkyawar mu'amala tare da waƙanda ba Musulmai ba, su kuma kula da abubuwan da suka yi imani da shi har a wurin tattaunawa da jidali, ya kuma kwaƙaitar da su akan yin jidalin ma ya zamo da abin da ya fi kyau, Allah Maƙaukakin Sarki yana cewa: **((Kada ku kuskura ku yi jayayya da Ahlul Kitabi sai da abin da ya fi kyau, in ba waƙanda suka yi zalunci a cikinsu ba, ku dai kawai ku ce: mun yi imani da abin da aka saukar mana, da wanda aka saukar maku, Ubangijinmu da Ubangijinku ɗaya, kuma mu shi muka mika wuyanmu zuwa gare shi)).**

Da haka ne wannan yarjejeniya ta Madina ta zamo abin koyi wajen kiyaye karamar ɗan Adam, wadda take aiki wajen kiyaye haɗin kan 'yan ƙasa wajen gina daula, da samar da cigaba, da kiyaye maslahar bil'adama.

(10)

**Wannan kenan, ina nema wa kai na da ku gafara daga Allah
Madaukakin Sarki.**

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, Ina shaida wa babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah shi kadai, ba shi da abokin tarayya. Ina shaida cewa lallai shugabanmu, kuma Annabinmu Muhammadu, bawan Allah ne, kuma Manzonsa. Ya Ubangiji ka yi masa salati da tsira, da albarka, shi da Alayensa da Sahabbansa baki daya.

Ya 'yan uwana Musulmai:

Lallai kasa tana da babban matsayi da daraja, son kasa, da jinta a cikin zuciya, da ba ta kariya abu ne da yake da dangantaka da fidirar da Allah ya halicci dan Adam akai, hakan wajibi ne da addinin Musulunci mai tsarki ya tabbatar, zamantowa dan kasa na gari kuma ya farlanta haka, daukacin shari'o'in Allah suka karfafa, lallai Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya buga babban misali wajen kishin kasa, da damfara zuciya akanta, a inda (Sallallahu alaiHi wa sallam) yake fada wa garinsa na farko "Makka", a lokacin da yake shirin Hijira zuwa Madina cewa: **(Wane gari ne ya kai ki dadi, na kuma fi so a zuciya ta, ba domin jama'anki sun fitar da ni ba da ban fita ba)**, lokacin da (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya riga ya yi Hijira zuwa garin Madina, ya zauna a can, ya roki Allah ya sanya masa son wannan gari nasa na biyu, ya kuma tabbatar da tsaro gami da kwanciyar hankali a ciki, Manzon Allah

(11)

(Sallallahu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Ya Allah Ubangiji, ka sanya mana son Madina kaman yanda muke son Makka, ko ma fiye da haka)..**

Lallai dangantakar da take tsakanin addini da kasa, dangantaka ce ta cika juna, ba ta kishiya ba, lallai kiyaye kasashe daya ne daga cikin manyan manufofin Shari'a, da kiyaye su ya zama wajibi, babu yanda za a sami tattalin arziki mai dorewa ba tare da tabbataccen tsaro mai dorewa ba, bai wa kasa kariya, da sadaukar da kai dominta abu ne da Shari'a ta bukata, hakan wajibi ne akan duk wanda yake rayuwa a cikinta, yake kuma shan inuwarta, son kasa bai takaita kawai a cikin zuciya ba, a'a, dole ne a gan shi a aikace, ta yanda zai amfani mutum a shi daya, da kuma al'umma; dole ne a sadaukar da kai domin kasa ta wanzu cikin karfi da izza.

Lallai kishin kasa na hakika ba shi ne tuta da ake yawan dagawa, ko taken da ake rerawa ba, shi kishin kasa imani ne da aiki gami da baiwa, kishin kasa tsari ne na rayuwa, da jin kasa a cikin zuci, da kuma jin kalubalen da take fuskanta, da damuwa da damuwarta, da kuma yin farin ciki idan ta cin ma manufofinta, da kuma zama a cikin shiri a koda yaushen domin sadaukar da kai dominta.. Kai madalla da gwarazan da suka gasgata abin da Allah ya yi masu alkawari, suka sadaukar da rayukansu saboda Allah a wajen kare kasashensu, da daukaka darajarsu..

(۱۲)

Ya Allah Ubangiji, ka kiyaye mana kasashenmu, da al'ummominmu, da jami'an sojojinmu, da 'yan sandanmu daga dukan sharri, ka mayar wa duk wani mai makirci, da maketaci, da mai hassada da aniyarsu.